

เส้นใยอ้อ สายใยใจ

จุลสารเพื่อการอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทย โดยพิพิธภัณฑสถานผ้า มหาวิทยาลัยนเรศวร
ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๕ มิถุนายน-กรกฎาคม ๒๕๕๑ <http://www.thaitextilemuseum.com>

สัมผัสผ้าฝ้าย
ปลอดภัย
ที่สร้างชีวิตใหม่
ให้กลุ่มแม่บ้านเข็นฝ้ายอินทรีย์
จังหวัดเลย

ผ้าอ้อมจาก
ฝ้ายเกษตรอินทรีย์
ดีต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม

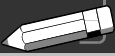
ศรินาถ จันทรนิธิ
กับการส่งเสริมผ้าฝ้ายปลอดภัย

เรื่องของ
กระป๋อง

สร้างเอง สีเอง
เพื่ออนุรักษ์ช่อไทย

เรียนรู้
ภัยธรรมชาติ

ฝ่ายเกษตรอินทรีย์

สวัสดีค่ะ...หลายคนอาจจะสงสัยว่า ฝ่ายเกษตรอินทรีย์คืออะไร ก่อนอื่นมาทำความรู้จักกันว่า เกษตรอินทรีย์กันก่อนดีกว่า

มีหลายหน่วยงานพยายามให้คำนิยามเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ไว้มากมาย แต่ที่ได้รับการยอมรับมากที่สุดก็คือ คำนิยามของสหพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ (International Federation of Organic Agriculture Movements หรือ IFOAM) ซึ่งได้ให้ความหมายของเกษตรอินทรีย์ไว้ว่า “ระบบการเกษตรที่ผลิตอาหารและเส้นใยด้วยความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจ โดยเน้นที่หลักการปรับปรุงบำรุงดิน การเคารพต่อศักยภาพทางธรรมชาติของพืช สัตว์ และนิเวศการเกษตร เกษตรอินทรีย์จึงลดการใช้ปัจจัยการผลิตจากภายนอก และหลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีสังเคราะห์ เช่น ปุ๋ย สารกำจัดศัตรูพืช และเวชภัณฑ์สำหรับสัตว์ แต่ในขณะเดียวกันก็พยายามประยุกต์ใช้ธรรมชาติในการเพิ่มผลผลิตและพัฒนาความต้านทานต่อโรคของพืชและสัตว์เลี้ยง หลักการเกษตรอินทรีย์นี้เป็นหลักการสากลที่สอดคล้องกับเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม ภูมิอากาศ และวัฒนธรรมของท้องถิ่นด้วย”

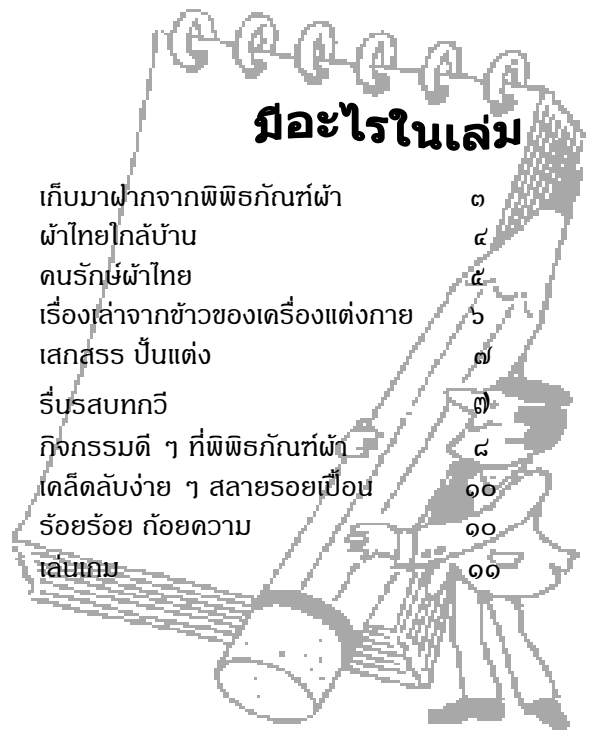
ฝ่ายเกษตรอินทรีย์หรือฝ่ายปลอดสารพิษในบ้านเรายังไม่เป็นที่นิยมหรือรู้จักแพร่หลายมากนัก เนื่องจากกำลังการผลิตยังมีน้อย ราคาจึงค่อนข้างสูง คุณวารุณี พูลศิลป์ เจ้าหน้าที่ของมูลนิธิเลยเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาอย่างยั่งยืน และมูลนิธิสายใยแผ่นดิน ที่เข้ามาส่งเสริมเรื่องนี้ในหมู่บ้านกกบก อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย ตั้งแต่ปี ๒๕๔๕ เล่าว่า “ชาวบ้านที่นี่เข็ดขยาดกับการปลูกฝ้ายพันธุ์ใหม่ที่ใช้สารเคมี เนื่องจากต้องฉีดสารเคมีฉีดยามาแฉง ทำให้เจ็บป่วย ล้มหมอนนอนเสื่อ พวกเขาจึงไม่ปฏิเสธ เมื่อเราเข้ามาส่งเสริมให้ปลูกฝ้ายพันธุ์พื้นเมืองที่ไม่ต้องใช้สารเคมี ปัจจุบันนอกจากที่บ้านกกบกแล้ว ก็ยังมีที่หมู่บ้านสวนปอ และหมู่บ้านรอบ ๆ อีก ๑๓ หมู่บ้าน และยังมีเครือข่ายที่เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน สกลนคร รวมถึงจังหวัดร้อยเอ็ดที่รับซื้อเส้นฝ้าย สำหรับกลุ่มลูกค้าจะเป็นคนชั้นกลางและชั้นสูงที่ห่วงใยสุขภาพและสิ่งแวดล้อม กระจายอยู่ทั่วประเทศ รวมถึงในต่างประเทศคือ ฝรั่งเศส เยอรมันและญี่ปุ่น”

พูดถึงกำลังการผลิตยังคงมีอยู่น้อย ซึ่งก็พอดีกับกำลังการซื้อ ทั้งนี้การส่งเสริมให้ทำฝ่ายเกษตรอินทรีย์ไม่ใช่เรื่องง่ายนะค่ะ เพราะเป็นงานเชิงวัฒนธรรม คนที่ทำมีใจรักจริง ๆ จะคิดในเชิงธุรกิจไม่ได้

...สำหรับผู้บริโภคแล้ว ผืนผ้าฝ่ายเกษตรอินทรีย์กับฝ้ายเคมี อาจแยกไม่ออก ดูไม่แตกต่าง หากแต่สัมผัสได้ด้วยคุณค่าทั้งทางร่างกาย จิตใจ และยังส่งผลไปถึงสังคมอีกด้วยค่ะ

โต๊ะโรในเล่ม

เก็บมาฝากจากพีพีธกัณฑ์ฟ้า	๓
ผ้าไทยใกล้บ้าน	๔
ดนตรีกับผ้าไทย	๕
เรื่องเล่าจากข้าวของเครื่องแต่งกาย	๖
เสกสรร ปั่นแต่ง	๗
รีแบรนด์ทกวี	๘
กิจกรรมดี ๆ ที่พีพีธกัณฑ์ฟ้า	๘
เคล็ดลับง่าย ๆ สลายรอยเปื้อน	๑๐
ร้อยร้อย ถ้อยความ	๑๐
เล่นเกม	๑๑

ติดตามเรื่องราวอันทรงคุณค่าจาก

มูลนิธิปัญญาของคนไทย

ได้ในรายการคุณค่าปัญญาไทย

ทุกวันพฤหัสบดี

เวลา ๑๓.๐๐ - ๑๓.๓๐ น.

ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงมหาวิทยาลัยนเรศวร

เอฟเอ็ม ๑๐๗.๒๕ เมกกะเฮิรตซ์

และทาง www.thaiuradio.com

www.nufmradio.com

สัมผัสผ้าฝ้ายปลอดสารพิษ ที่สร้างชีวิตใหม่ ให้...กลุ่มแม่บ้านเป็นฝ้ายอินทรีย์ จังหวัดเลย

ดอกฝ้าย...หลายคนคงรู้จัก แต่ดอกฝ้ายดอกนี้ไม่ธรรมดาเพราะ เป็นฝ้ายปลอดสารพิษ ตั้งแต่เริ่มปลูก จนกระทั่งเข้าสู่กระบวนการถักทอ เป็นผืนผ้าเลยทีเดียว จึงมีความบริสุทธิ์ ปลอดภัย ทั้งต่อสิ่งแวดล้อม ผู้ผลิต และผู้บริโภค

ฝ้ายดอกนี้เป็นหนึ่งในฝ้ายปลอดสารพิษที่ถูกประคบประหงมอยู่ในไร่ฝ้ายของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเข็นฝ้ายอินทรีย์ ณ หมู่บ้านกบกก ตำบลหนองจิว อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย

“เมื่อปี ๒๕๔๕ ทางองค์การกองทุนสัตว์ป่าโลกสากล สำนักงานประเทศไทย ได้เข้ามาศึกษาเรื่องการบุกเบิกปลูก ภูหลวง เมื่อเห็นปัญหาของชาวบ้าน จึงหันมาส่งเสริมอาชีพให้ชาวบ้าน พาพวกเราไปดูการปลูกฝ้ายเกษตรอินทรีย์ที่ จังหวัดสกลนคร และกลุ่มทอผ้าฝ้ายที่จังหวัดร้อยเอ็ด ทำให้เราคิดอยากทำบ้าง” คำบอกเล่าของลุงอ๊อด ตองว่าน ที่ปรึกษากลุ่มแม่บ้านเข็นฝ้ายอินทรีย์

กลุ่มแม่บ้านเข็นฝ้ายอินทรีย์จึงก่อตั้งขึ้นโดยมีสมาชิก ๒๐ คน มีการซื้อฝ้ายพันธุ์พื้นเมืองจากชาวบ้านอำเภอปาก ชม จังหวัดเลย โดยมีองค์การกองทุนสัตว์ป่าโลกสากล ซึ่งภายหลังมีการรวมตัวกันเป็นมูลนิธิเลยเพื่อการอนุรักษ์และ พัฒนาอย่างยั่งยืน ร่วมกับมูลนิธิสายใยแผ่นดินคอยให้คำแนะนำในเรื่องระบบนิเวศน์ น้ำหมักชีวภาพ ปุ๋ยชีวภาพ

“วันที่ปลูกฝ้าย จะอยู่ในช่วงวันที่ ๑๕ มิถุนายน – ๑๕ กรกฎาคม เก็บเกี่ยวช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงเดือน มกราคม จากนั้นเอามาตาก อ้าว ดิต แล้วก็เข็นให้เป็นเส้น เราไม่ยอมสี เพราะฝ้ายมีสีสวยอยู่แล้ว ทั้งสีขาว สีน้ำตาลอ่อน และสีน้ำตาลเข้ม ถ้าย้อมก็จะย้อมครามที่เราปลูกเอง ทุกขั้นตอนใช้หลักทางชีวภาพโดยไม่มี สารเคมีเข้ามาเกี่ยวข้อง จากนั้นก็นำมาทอเป็นผ้าพื้น และตัดเย็บเป็นผ้าเช็ดตัว ผ้าเช็ดหน้า ย่อม รวมถึงผ้าถุง ลายมัดหมี่ วางขายให้กับนักท่องเที่ยว”

อ๊ว แยกเมล็ดออกจากปุยฝ้าย

ดิด ดิดให้ฝ้ายเป็นเนื้อเดียวกัน

เข็น ปั่นปุยฝ้ายให้กลายเป็นเส้น

จำหน่ายผ้าฝ้ายให้มูลนิธิสายใยแผ่นดิน

สืบ สืบฝ้ายเส้นยีนเข้ากับแกน ม้วน ร้อยฝ้ายจากก็เข้าใน ตะกอกและพิมพ์ ก่อนลงมือทอ

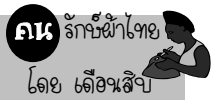
เปีย พั่นฝ้ายเข้ากับไม้เปีย เป็นใจฝ้าย

นอกจากนี้กลุ่มแม่บ้านเข็นฝ้ายอินทรีย์ยังทอผ้าอ้อมซึ่งต้องใช้ความประณีตสูงในการเข็นฝ้ายให้มีเส้นเล็ก ทอให้เป็นเส้นตรง เนียน เรียบ ไม่มีปม จึงทอได้ช้ากว่าผ้าอื่น ๆ วันหนึ่งทอได้เพียงเมตรกว่า ๆ เท่านั้น ปัจจุบันทางกลุ่มมีสมาชิก ๔๒ คน แต่มีคนที่เข็นฝ้ายสำหรับทอเป็นผ้าอ้อมได้เพียง ๑ คน ซึ่งมีอายุ ๗๐ กว่าปีแล้ว ในขณะที่คนที่ทอก็มีอยู่ ๒ คนเท่านั้น โชคดีที่มีเครือข่ายอยู่ที่บ้านสวนปอ ตำบลแก่งศรีภูมิ อำเภอภูหลวง สำหรับผ้าอ้อมที่ทอได้ ทางมูลนิธิสายใยแผ่นดินรับซื้อเพื่อส่งต่อให้สหกรณ์กรีนเนท จำกัด นำไปตัดเย็บเพื่อจำหน่ายต่อไป

“ผ้าฝ้ายอินทรีย์จะมีราคาสูงกว่าฝ้ายที่ใช้สารเคมี เช่น ฝ้ายเคมีขายในราคาเมตรละ ๗๐ - ๙๐ บาท แต่ฝ้ายอินทรีย์ขายในราคาเมตรละ ๑๕๐ บาท แต่คนซื้อจะเข้าใจเมื่อเราพาเขาชมกระบวนการผลิตให้เห็นแบบครบวงจร”

“เมื่อก่อนเราเคยปลูกฝ้ายที่ใช้สารเคมี ได้ผลผลิตกว่านี้เยอะ รายได้ดีกว่ากัน แต่เราก็ไม่คิดกลับไปทำอีก เพราะฝ้ายอินทรีย์ดีต่อสุขภาพ สารเคมีทำให้เราป่วยบ่อย คอแห้ง มีน้ ้ำ เป็นไข้ ปวดหัว ปวดเมื่อยตามร่างกาย เดี่ยวนี้ไม่มีใครป่วย ร่างกายแข็งแรงกันทุกคน”

แล้วผู้ริโภคล่ะคะ อยากสัมผัสผ้าฝ้ายปลอดสารพิษบ้างหรือเปล่า

ศิรินาถ จันทรมณี

“ผ้าฝ้ายปลอดสารพิษคือผ้าของคนไทย”

ด้วยใจรักในผ้าฝ้ายมาแต่ไหนแต่ไร เมื่อได้มีโอกาสติดตามสามีมารับตำแหน่งนายอำเภอที่อำเภอภูหลวง จังหวัดเลย คุณศิรินาถ จันทรมณีจึงลงพื้นที่ไปพบกลุ่มชาวบ้านที่ผลิตฝ้ายปลอดสารพิษ ยังหมู่บ้านสวนปอ อำเภอแก่งศรีภูมิ

“ชาวบ้านที่นี้เพิ่งผลิตฝ้ายปลอดสารพิษได้ไม่นานนัก เราก็เข้าไปคุยกับเขา ช่วยส่งเสริม พัฒนา จากที่เคยขายเป็นเส้นฝ้าย ก็ให้เขาทอเป็นผืนผ้า ให้ตัดเย็บ พร้อมทั้งช่วยหาตลาดให้ ที่สำคัญให้เขาใช้ผ้าที่เขาผลิตเองด้วย ผลักดันให้เขานำผลงานเข้าประกวดในงานกาชาดของจังหวัด เมื่อได้รางวัลมาเขาก็มีกำลังใจ”

นอกจากการส่งเสริมแล้ว คุณศิรินาถยังเป็นลูกค้าคนสำคัญด้วย “ผ้าฝ้ายปลอดสารพิษมีสีสวยตามธรรมชาติอยู่แล้ว ออกโทนน้ำตาล ก็นำมาตัดเป็นเสื้อผ้า กระเป๋า และตัดเป็นเสื้อผ้าฟารีให้สามีใส่ เขาก็ชอบ เพราะใส่แล้วไม่ร้อน เหงื่อไม่ออก เจ้าหน้าที่หลายคนก็สวมใส่ และตอนนี้ทางจังหวัดก็เริ่มให้ความสนใจ หันมาสวมใส่ผ้าฝ้ายปลอดสารพิษกันมากขึ้น”

แม้ว่าตอนนี้สามีจะย้ายมาเป็นนายอำเภอที่อำเภอภูเรือแล้ว

คุณศิรินาถก็ยังคงติดตามตามไป และอุดหนุนผ้าฝ้ายปลอดสารพิษของชาวบ้านสวนปอ รวมถึงที่บ้านกกบกกอยู่อย่างสม่ำเสมอ

คุณศิรินาถเก็บดอกฝ้ายร่วมกับชาวบ้าน

“บางคนอาจจะบอกว่าผ้าฝ้ายปลอดสารพิษราคาเมตรละ ๒๐๐ กว่าบาท แพง แต่ถ้าคุณได้เห็นกระบวนการทำของเขาแล้วจะต่อราคาไม่ลง ผ้านี้เหมาะกับอากาศในบ้านเรา เพราะระบายอากาศได้ดี ใ สบายในหน้าร้อน หน้าหนาวก็อบอุ่น ชักแล้วไม่ต้องรีดก็ได้ และยังช่วยให้ชาวบ้านมีรายได้ ที่สำคัญคือดีต่อสุขภาพ ไม่มีสารเคมีสะสมในร่างกาย และยังดีต่อสภาพแวดล้อมอีก”

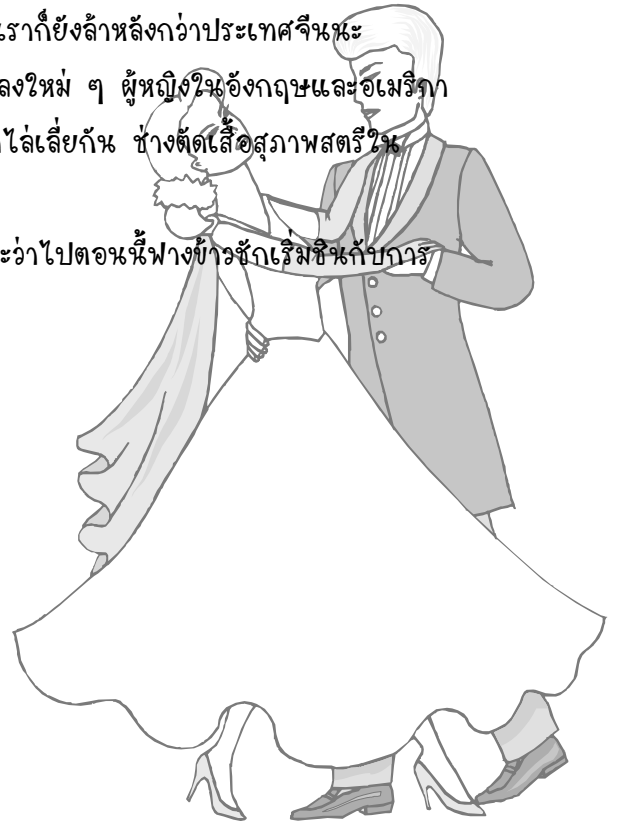
ด้วยเหตุผลนานัปการ ผ้าฝ้ายปลอดสารพิษจึงเหมาะสำหรับคนไทยทุกคน

เรื่องขอลงกระโปรง

- ครูปรารถนา : ฟางข้าว...ใส่กระโปรงหวาน ๆ กับเค้ก็เป็นเหมือนกันเธอจ๊ะ
- ฟางข้าว : ครูปรารถนา สวีตตี้คะ ฟางข้าวยังเงิน ๆ อยู่เลยคะ เพื่อนของฟางข้าวส่งมาให้หะคะ
เป็นยังไงบ้างคะครู
- ครูปรารถนา : ก็สวยดีนี่จ๊ะ เหมาะกับฟางข้าวดีออก ...มาทำเป็นชุด ๆ เงิน ๆ ไม่ชอบใส่
กระโปรง เดี่ยวก็ส่งไปอยู่ในยุค ๒๕๕๐ ชะหรง
- ฟางข้าว : ทำไมเธอคะครู คนในยุคนี้เค้าไม่ใส่กระโปรงกันเธอคะ
- ครูปรารถนา : ก็ในช่วง พ.ศ.๒๕๕๐ หรืออาจจะก่อนหน้านั้นไม่กี่ปี คนไทยเราเพิ่งจะเริ่มใส่
กระโปรงกันจ๊ะ
- ฟางข้าว : อ้าว...แล้วก่อนหน้านั้นเค้าหุงอะไรกันคะ
- ครูปรารถนา : สมัยก่อนไหนคนไทยเราก็นุ่งผ้าซิ่นหรือผ้าถุงยังงั้นจ๊ะ ถ้าเป็นหนักเรียนหญิงหรือ
ข้าราชการที่เป็นหญิงก็นุ่งผ้าซิ่นสีน้ำเงินหรือสีดำเท่านี้ ถ้าวันไหนมีข้าวโหม่ง
เรียนอนุภาชาติก็ต้องนุ่งสีน้ำตาลเป็นพิเศษจ๊ะ
- ฟางข้าว : พอเปลี่ยนมานุ่งกระโปรงก็ต้องปรับตัวกันใหม่สิคะ
- ครูปรารถนา : จะว่าอย่างนั้นก็ได้จ๊ะ และพวกที่หาร้องนุ่งกระโปรงก่อนใครเพื่อน ก็เป็นพวก
หนักเรียนหญิงและข้าราชการหญิงนี่ละ แต่เราก็ก็นึกถึงว่าประเทศจีนนะ
เพราะเมื่อสงครามโลกครั้งที่ ๑ เสร็จสิ้นลงใหม่ ๆ ผู้หญิงในอังกฤษและอเมริกา
ก็เริ่มนุ่งกระโปรงสั้นกันแล้ว และในเวลาไล่เลี่ยกัน ช่างตัดเสื้อสุภาพสตรีใน
เซี่ยงไฮ้ก็เอาอย่างบ้าง
- ฟางข้าว : ไม่นานก็มาถึงประเทศไทยเราใช้มีคะ จะว่าไปตอนนั้นฟางข้าวก็เริ่มชินกับการ
ใส่กระโปรงแล้วละคะ
- ครูปรารถนา : ดีแล้วละจ๊ะ จะได้เป็นผู้หญิงกับเค้าเสียที

สร้างด้วยมือ สืบต่อยัง ...เพื่ออนุรักษ์งานดนตรีไทย

“ชอบสีซอ ก็เลยคิดว่าน่าจะทำเองได้ โดยอาศัยครูพักลักจำ”

คำบอกเล่าของลุงเนียม ม่วงเมือง ชาวบ้านคลอง อำเภอเมืองพิษณุโลก ที่ลงมือประดิษฐ์ซอขึ้นเอง เมื่อ ๓ - ๔ ปีที่แล้ว ค่อย ๆ ศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง ลุงเนียมบอกว่าซอตัวแรกทำจากไม้แดง ใช้เวลาเกือบเดือน และขายไปให้คนคุ้นเคยในราคา ๗๐๐ บาท

“ทำเพราะอยากทำ ตอนแรกไม่คิดที่จะทำขาย แต่พอมีคนรู้ ก็มาขอซื้อ มาสั่ง มีลูกค้าจากทั่วประเทศ ส่วนใหญ่เป็นครูอาจารย์จากโรงเรียนต่าง ๆ ซื้อไปใช้ในการเรียนการสอน”

ซอทุกคันทั้งซอคู่และซอด้วงมาจากมือล้วน ๆ ของลุงเนียมตั้งแต่การเลื่อย ตัด เหลาก ลึง จากคันซอ มาเป็นลูกบิด คันชัก จนถึงกล่องเสียง ทั้งนี้ถ้าเป็นกล่องเสียงของซอคู่ จะใช้

กะลามะพร้าวที่ขัดจนงาม แกะสลักลายไทยเป็นรูปเทพพนมและหनुมาน ซอ ๑ คัน ใช้เวลาประมาณ ๒ สัปดาห์

“ไม้ที่ใช้มีคนเอามาให้ ทั้งไม้แดง ชิงชัน มะเกลือดำ พะยูง ซึ่ง ๓ ชนิดหลังเป็นไม้เนื้อดี แน่น เรียบ ไม่มีเสี้ยน ซอแต่ละคันจึงมีราคาแตกต่างกันตามลักษณะเนื้อไม้ ตั้งแต่ ๘๐๐ - ๒,๕๐๐ บาท”

นอกจากทำแล้วลุงเนียมยังรับสอนสีซอด้วย ซึ่งมีลูกศิษย์อยู่ไม่ใช่น้อย ทั้งยังรับซ่อมเครื่องดนตรีไทยทั้งซอ ระนาดและขิม นำเสียดายที่ตอนนี้ลุงเนียมวางมือจากการทำซอเพื่อจำหน่ายอย่างเป็นทางการเป็นล้าเป็นสันแล้ว ด้วยสภาพร่างกายในวัย ๗๒ ปี ไม่เอื้ออำนวย แต่ลุงเนียมก็ยังไม่ทิ้งการประดิษฐ์ซอ ยังคงทำอยู่เนื่อง ๆ ลุงบอกว่าทำเก็บไว้ ใครมาขอซื้อก็ขาย

“เราทำเพราะต้องการอนุรักษ์ดนตรีไทย เราอนุรักษ์ของเราไว้ ถ้าใครมาซื้อไปก็ถือเป็นการช่วยกันอนุรักษ์ ขยายออกไปในวงกว้าง ให้ดนตรีไทยอย่างซอคงอยู่ต่อไป”...นี่คือความมุ่งมั่นของชายชราผู้หนึ่ง...ลุงเนียม ม่วงเมือง

รากเหง้าของเผ่าพันธุ์

<p>ยังมีแรงแกว่งหลากหลายผิวไหว ฝ่าเท้าหมอนป้อนปรนให้จนพอ เหนื่อยก็พักหนักก็เพลายู่เฝ้าคำ แม้เหนื่อยกายเฝ้ายายสุขทุกเวลา พอได้ไหมเส้นไหมให้มัดหมี่ ส่วนผสมของสีย้อมคือย้อมละมุน กระสวยแล่นแขนยานยายก็สั้น มีอวตฟิมฟาดตบกระทบตึง ทิละเส้นทิละเส้นเป็นผืนชิ้น แรงงานจากรากเหง้าของเผ่าพันธุ์ และมือสาบปากบ้านทุกวันนี้ ให้ภูมิใจในชีวิตจิตวิญญาณ</p>		<p>ไหมทุกตัวคือหัวใจที่จดจ่อ ไม่ขุ่นท้อต่อชีวิตวัยชรา ค่อยค่อยทำตามกำลังของสังขาร ด้วยมีแรงแห่งศรัทธาเป็นต้นทุน จึงร้อยรัดมัดวิถีอยู่ใต้ถุน ร้อมไฟพุนอุ่นผืนอันลึกซึ้ง สืบทำยันเหยียบบนเนินอ่อนงอิง ทิละหนึ่งเส้นน้อยร้อยรวมกัน มรดกของแผ่นดินศิลปะสร้างสรรค์ มีลูกหลานทอไหมนี้มาเนิ่นนาน เพื่อทอถักศักดิ์ศรีที่สืบสาน ถอดกระโปรงโรงงานเถิดหลานยาย</p>
--	--	---

โดย จักรินทร์ สร้อยสูงเนิน
 จากนิตยสารหญิงไทย ฉบับพิเศษหลัง เดือนธันวาคม ๒๕๕๙

กระเป๋าผ้าต่อ...ลดโลกร้อน

เพราะงานทำมือยังคงมีเสน่ห์ ชวนให้หลงใหลอยู่เสมอ...พิพิธภัณฑสถานผ้า จึงได้จัดการอบรมเชิงปฏิบัติการ “กระเป๋าผ้าต่อ” ขึ้นเมื่อวันที่ ๒๕ - ๒๖ เมษายน ที่ผ่านมา ณ พิพิธภัณฑสถานผ้า ซึ่งยังคงได้รับความสนใจจากนักเรียน ครูอาจารย์ กลุ่มทอผ้า ผู้ประกอบอาชีพอิสระ บุคลากรจากหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ จากจังหวัดพิษณุโลก พิจิตร อุตรดิตถ์ สุโขทัย และกำแพงเพชร เข้าร่วมการอบรมจำนวนทั้งสิ้น ๕๑ คน

งานนี้ได้รับเกียรติจากคุณสุนิตย์ วัชสุตตะมะ ประธานกลุ่มสุนิตย์ผ้าคันมือ ตำบลท่าทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เจ้าของสินค้า ๑ ตำบล ๑ ผลิตภัณฑ์ ระดับ ๕ ดาวของประเทศ มาเป็นวิทยากรถ่ายทอดวิธีการนำเศษผ้ามาตัด ต่อ แต่ง เย็บเป็นกระเป๋าใบย่อม ๆ ด้วยวิธีการคันมือ แต่ละคนต่างแสดงฝีมืออย่างเต็มที่กว่าจะได้กระเป๋า ๑ ใบ ทำให้ได้ลึกซึ้งในคุณค่าของงานทำมือที่ต้องใช้ทั้งความเพียรและความอดทนอย่างสูง

ใครที่พลาดการอบรมครั้งนี้ ติดตามข่าวคราวการจัดการอบรมของพิพิธภัณฑสถานผ้าในครั้งต่อไป ทั้งดูก็ดูใจก็ดูใจ, แต่งเสื้อสวยด้วยหลากหลายวัสดุ, จัดสวนถาด และดูก็ดูใจก็ดูใจ

พิธีเททองสมเด็จพระนเรศวร

พิพิธภัณฑสถานผ้าเข้าร่วมพิธีเททองพระบรมรูปจำลองสมเด็จพระนเรศวรมหาราช กับคณะสาธาณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อจัดสร้างพระบรมรูปจำลอง “รุ่นประกาศอิสรภาพครบ ๔๒๔ ปี” เมื่อวันที่ ๓ พฤษภาคม ที่ผ่านมา ซึ่งเป็นวันครบรอบ ๔๒๔ ปีแห่งการประกาศอิสรภาพของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ณ ลานพระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช มหาวิทยาลัยนเรศวร ทั้งนี้จะมีการจัดสร้างพระบรมรูปจำลองขนาด ๙ นิ้ว

จำนวน ๕๐ องค์ ราคา ๔,๐๐๐ บาท เพื่อจัดหารายได้เข้ากองทุนพิพิธภัณฑสถานผ้า สำหรับใช้ในการจัดหาผ้าที่มีคุณค่าทางด้านวิชาการจากแหล่งต่าง ๆ จัดแสดงที่พิพิธภัณฑสถานผ้าต่อไป โดยจะมีพิธีพุทธาภิเษกในวันครบรอบการสถาปนามหาวิทยาลัยนเรศวร วันที่ ๒๙ กรกฎาคม ศกนี้

ให้ข้อมูล...แหล่งเรียนรู้

เมื่อวันที่ ๙ พฤษภาคม ที่ผ่านมา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ฐิติมา วิทยาวงศุจิ ผู้อำนวยการพิพิธภัณฑสถานผ้า พร้อมด้วยบุคลากรให้การต้อนรับเจ้าหน้าที่จากสถาบันพิพิธภัณฑสถานการเรียนรู้แห่งชาติ ในการเดินทางมาสำรวจและเก็บข้อมูลเกี่ยวกับพิพิธภัณฑสถานผ้า เพื่อนำเข้าระบบฐานข้อมูลพิพิธภัณฑสถานและแหล่งเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ ทั่วประเทศ ให้เป็นแหล่งสืบค้นข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ต พร้อมทั้งเผยแพร่ประชาสัมพันธ์พิพิธภัณฑสถานและแหล่งเรียนรู้ให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น

ประชุมตราสัญลักษณ์พิษณุโลก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์จิตติมา วิทยาวงศศิริ ผู้อำนวยการพิพิธภัณฑสถานผ้า ในฐานะประธานอนุกรรมการสิ่งทอและผลิตภัณฑ์จากผ้า ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของคณะอนุกรรมการบริหารตราสัญลักษณ์ผลิตภัณฑ์คุณภาพจังหวัดพิษณุโลก (Phitsanulok Brand) ได้จัดการประชุมเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การอนุญาตการใช้ตราสัญลักษณ์ดังกล่าวสำหรับสิ่งทอและผลิตภัณฑ์จากผ้า โดยมีอนุกรรมการจากหน่วยงานต่าง ๆ ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, สภาอุตสาหกรรมจังหวัดพิษณุโลก, หอการค้าจังหวัดพิษณุโลก, สำนักงานพาณิชย์จังหวัดพิษณุโลก, ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรม ภาคที่ ๒ และพิพิธภัณฑสถานผ้า มหาวิทยาลัยนเรศวร ร่วมปรึกษาหารือ เมื่อวันที่ ๑๓ พฤษภาคม ที่ผ่านมา ณ พิพิธภัณฑสถานผ้า มหาวิทยาลัยนเรศวร ทั้งนี้จะได้มีการจัดประชุมอย่างต่อเนื่องเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินงานต่อไป

ทั้งนี้จังหวัดพิษณุโลกได้กำหนดตราสัญลักษณ์ผลิตภัณฑ์คุณภาพจังหวัดพิษณุโลก (Phitsanulok Brand) เพื่อใช้เป็นสัญลักษณ์รับรองแหล่งกำเนิดของสินค้าและผลิตภัณฑ์ของจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพได้มาตรฐานสากล เป็นการเพิ่มคุณค่าให้แก่ผลิตภัณฑ์ โดยมุ่งเน้นการสร้างทัศนคติและภาพลักษณ์ที่ดีของผลิตภัณฑ์ ผู้ผลิต รวมถึงภาพลักษณ์ที่ดีของจังหวัด ประกอบด้วยผลิตภัณฑ์ ๗ ประเภท คือ ผลิตภัณฑ์สิ่งทอและผลิตภัณฑ์จากผ้า, ผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาและศิลปะประดิษฐ์ประเภทโลหะและอะโลหะ, ผลิตภัณฑ์ของใช้และของประดับตกแต่งบ้านที่ไม่ได้ทำจากผ้า, ผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูป เครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์และสินค้าสุขภาพ, ผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตร, การท่องเที่ยวและบริการ, ผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

ร่วมเปิดศูนย์การเรียนรู้

เมื่อวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ที่ผ่านมา

ชาวพิพิธภัณฑสถานผ้าเข้าร่วมงานเปิดศูนย์เรียนรู้ผ้าจากเมืองลองและการเยี่ยมชมสิริธรรมธรรมชาติ ตำบลหัวทุ่ง อำเภอลอง จังหวัดแพร่ โดยได้ศึกษากระบวนการทอผ้าฝ้าย การเยี่ยมชมสิริธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเยี่ยมชม การจัดแสดงผ้าจากเมืองลองและผ้าทอโบราณ รวมทั้งเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าจาก ที่สำคัญได้ชมการทอผ้าจากลายคอมพิวเตอร์ซึ่งมีความยาวกว่า ๑๐๐ เมตร ซึ่งเป็นผ้าที่มีความยาวที่สุดในโลก พร้อมการแสดงแบบผ้าเยี่ยมชม

ศูนย์เรียนรู้ผ้าจากเมืองลองและการเยี่ยมชมสิริธรรมธรรมชาติ ได้รับการสนับสนุนจากศูนย์วิชาการและเทคโนโลยีสิ่งทอพื้นบ้าน (ฝ้ายแกมใหม่) สถาบันวิจัยและพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จัดตั้งขึ้นเพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ เผยแพร่และถ่ายทอดข้อมูล เทคโนโลยีด้านการพัฒนากระบวนการผลิตสิ่งทอพื้นบ้าน โดยเฉพาะการเยี่ยมชม และเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสำหรับผู้สนใจทั่วไป โดยมีนางประนอมทาแปง ผู้อำนวยการผ้าจากเมืองลองเป็นประธานศูนย์ เปิดให้ผู้สนใจเข้าศึกษาดูงาน ตลอดจนถึงกิจกรรมทอผ้าและเยี่ยมชมได้ทุกวัน

ผ้าที่มีความยาวที่สุดในโลก ซึ่งยังคงทออยู่เรื่อย ๆ

ปฏิทินกิจกรรม

ลำดับ	กิจกรรม	วัน เดือน ปี	สถานที่
๑	นิทรรศการเพลินทัศนผ้าอีสาน	สิงหาคม ๒๕๕๑	พิพิธภัณฑสถานผ้า
๒	อบรมแต่งเสื้อสวยด้วยหลากหลายวัสดุ	๒๙ - ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๑	พิพิธภัณฑสถานผ้า
๓	อบรมจัดสวนถาด	๒๔ - ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๑	พิพิธภัณฑสถานผ้า
๔	อบรมตุ๊กตาจูดู	๑๒ - ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๑	พิพิธภัณฑสถานผ้า

* อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม*

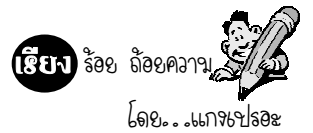
สนใจสอบถามรายละเอียดได้ที่ ๐ ๕๕๒๖ ๑๐๐๐ ต่อ ๑๑๔๙

เคล็ดลับกำจัดคราบลิปสติก

การกำจัดคราบลิปสติกอาจจะเป็นปัญหาทั้งกับคุณผู้หญิงที่ใช้ลิปสติกเป็นประจำ และคุณผู้ชายที่อาจจะมีเหตุให้เสื้อผ้าเลอะคราบลิปสติกทั้งที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจ ถ้าอย่างนั้นลองนำหลากหลายวิธีเหล่านี้ไปทำดูนะค่ะ

- ❁ นำแอลกอฮอล์หรือน้ำมันพืชทาบริเวณรอยเปื้อนก่อนนำผ้าไปซักตามปกติ แอลกอฮอล์และน้ำมันพืชจะดูดซับคราบลิปสติกออกจากเนื้อผ้า แล้วเมื่อนำผ้านั้นไปซักด้วยผงซักฟอกธรรมดา เสื้อผ้าก็จะกลับมาสะอาดดังเดิม
  - ❁ ใช้น้ำมันปิโตรเลียมเจลทาให้ทั่วบริเวณคราบเปื้อน แล้วใช้มือขยี้เนื้อผ้า จากนั้นนำผ้าไปซักตามปกติ
  - ❁ นำขนมปังมาถูบริเวณคราบเปื้อน แล้วบิดเศษขนมปังออก ก่อนนำผ้าไปซัก
  - ❁ ใช้น้ำมันหมูทาตรงรอยเปื้อน แล้วนำไปซัก
  - ❁ ใช้ยาสีฟันถูตรงรอยเปื้อน ทิ้งไว้ประมาณ ๑๕ นาที แล้วซักในน้ำสบู่ร้อน ๆ
  - ❁ ใช้ฟองน้ำชุบน้ำมันยูคาลิปตัสหรือกลีเซอรีนเช็ดบริเวณที่เปื้อน แล้วล้างออกด้วยน้ำธรรมดา
- ชอบแบบไหน สะดวกวิธีใด ก็เลือกได้เลยค่ะ

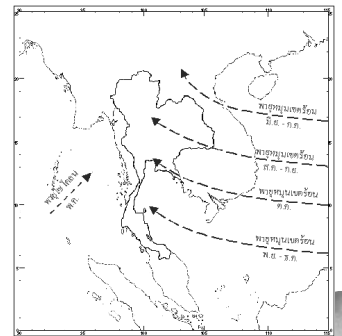
ภัยธรรมชาติ

คงไม่สายเกินไปที่แก๊งเประจะร่วมแสดงความเสียใจและเป็นกำลังใจให้พี่น้องประเทศเพื่อนบ้านของเราที่ประสบกับความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินเนื่องจากภัยธรรมชาติเมื่อไม่นานมานี้

พูดถึงภัยธรรมชาติแล้วทำให้พาลคิดถึงสมัยตอนเป็นเด็กท่องเป็ยก ที่คุณครูบอกว่าเราพอจะจำแ่งกภัยธรรมชาติได้ ๔ ประเภท อธิกรู้ว่าเป็นภัยประเภทไหน ก็ดูตรงที่คำนำหน้าของภัยนั้นๆ เช่น

อัคคีภัย อัคคี หมายถึง **ไฟ** ดังนั้นอัคคีภัยก็คือ ภัยอันตรายอันเกิดจากไฟทั้งหลายค่ะ

อุทกภัย อ่าพว่า อุ - ทก - ภัย - ไฟ หรือ อุ - ทก - ภัย ก็ได้ค่ะ อุทกแปลว่า **น้ำ** ดังนั้นอุทกภัย จึงหมายถึง ภัยที่เกิดขึ้นเนื่องจากมีน้ำเป็นสาเหตุ อาจเป็นน้ำป่าไหลหลาก หรือน้ำท่วมที่เราเจอบ่อยๆ แม้แต่คลื่นขนาดใหญ่ซัดเข้าฝั่งก็นับเป็นอุทกภัยค่ะ

ธรณีพิบัติภัย ธรณี ก็คือ **แผ่นดิน** เป็ยพห่าพห่า พิบัติภัยจึงหมายถึง ภัยธรรมชาติที่เกิดจากกระบวนการทางธรณีวิทยา เช่น **แผ่นดินไหว** **หลุมยุบ** **ดินถล่ม** **หินะถล่ม** **ภูเขาไฟระเบิด** รวมถึง **สึนามิ** ที่สร้างความเสียหายให้กับเราชาวไทยเมื่อไม่นานมานี้ค่ะ

สุดท้ายคือ **วาตภัย** อ่าพออกเสียงเป็ย วา - ภัย - ไฟ โดย "วาต-" เป็ยคำพห่า หมายถึง **ลม** ดังนั้น วาตภัย ก็เป็ยภัยธรรมชาติที่เกิดจากพายุลมแรงโดยระดับความรุนแรงและอันตรายนั้นมีหลายพห่า ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่างเช่น แ่งล่งก่าเน็ดของพายุและความกดอากาศ

ซึ่งชื่อว่าเป็นภัยคงไม่มีใครอยากให้เกิดขึ้นทั้งนั้น แต่เมื่อใดที่เกิดขึ้นมาแล้วเราก็คงต้องปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ รวมทั้งมอบกำลังใจให้กันและกันเพื่อดำรงเผ่าพันธุ์ของเราต่อไปค่ะ

ฉันคือใคร

ฉันคือใคร? ลองทายสิ

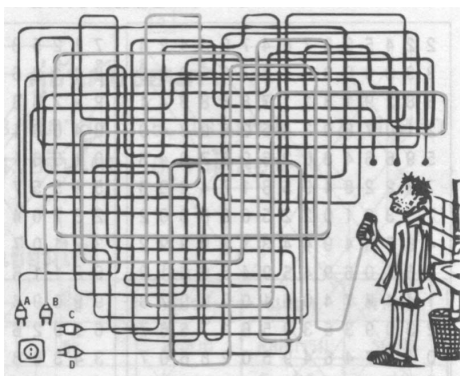
อักษรตัวแรกแทรกอยู่ใน “กิเลส”
 แต่ไม่ผ่านมาที่ “นามสงเคราะห์”
 อักษรตัวที่สองกองอยู่กับ “จจเรข”
 แต่ไม่อยู่กับ “ขจรจบ”
 อักษรตัวที่สามตามเจอที่ “รถลาก”
 แต่ไม่เจอที่ “ถกเขมร”
 อักษรตัวที่สี่อยู่ที่ “เสมอ”
 แต่ไม่เจอที่ “ชะเอม”

โลกโกรธหลงหากคุณปลงไม่ได้
 ฉันคือเครื่องทำให้ใจคุณเศร้าหมอง

ฉันคือ.....

กติกาง่าย ๆ กรุณาถ่ายเอกสารส่งคำตอบมาที่พิพิธภัณฑ์ผ้า มหาวิทยาลัยนเรศวร แล้วรอลุ้นว่าจะเป็นผู้โชคดี ๑ ใน ๕ หรือไม่

เฉลยเกม นาน ๆ ที่ มีปัญหา
 จากจูลสารเส้นฝ้าย สายไหม ฉบับที่ ๔

รายชื่อผู้โชคดีได้รับแก้วเซรามิก

๑. คุณลักณา	นุญแสง
๒. คุณจิรัชญา	เหมื่อนมี
๓. นางสาวประภาพร	สวัสดีวงษ์
๔. นางสาวจันทร์แรม	กลิ่นทอง
๕. นายชรินทร์	ร่วมชาติ

รอรับรางวัลได้เลย หรือติดต่อกลับมาที่ ๐ ๕๕๒๖ ๑๐๐๐ ต่อ ๑๑๔๕

คณะผู้จัดทำ ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชาติ ทองเรือง ผู้ช่วยศาสตราจารย์จิตติมา วิทยาวงศจุฑิ
บรรณาธิการ พรวิรัตน์ ทองด้วง **ออกแบบปก** วชิรพงษ์ วงศ์ประสิทธิ์
กองบรรณาธิการ ทัดทริยา เรือนคำ ว่าที่ร้อยตรีพิเชษฐ ลิงเทศ วรณชลี กุลศรีไชย จิตติมา เข็มแก้ว
 สุกมาศ อ่าทอง สมมาต เพ็ชรร้อน จารุวรรณ แยมมีศิลป์
ส่งข่าวสารและข้อเสนอแนะได้ที่ งานประชาสัมพันธ์ พิพิธภัณฑ์ผ้า มหาวิทยาลัยนเรศวร ต.ท่าโพธิ์ อ.เมือง จ.พิษณุโลก
 โทร. ๐-๕๕๒๖-๑๐๐๐ ต่อ ๑๑๔๕ E-mail : phornpawee@nu.ac.th
พิมพ์ที่ ดาวเงินการพิมพ์ ๒๒๕/๑๖ ถ.บรมไตรโลกนารถ ต.ในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
 โทรศัพท์ ๐-๕๕๒๑-๙๗๘๗ โทรสาร ๐-๕๕๒๑-๙๖๔๖

“...อยากให้คนไทยอนุรักษ์ผ้าไทย เหมือนกับเพื่อนบ้านของเรา อย่างพม่าเขายังนุ่งโจงกระเบน แม่หญิงลาวนุ่งซิ่น ซึ่งผู้หญิงลาวรู้ว่านุ่งซิ่นทำงานจะฉีกผ้าช่วงเอวขึ้นไป ให้สั้นกลางหน้าแข้ง หากจะเข้าวัดจะฉีกผ้าที่เอวนิดหน่อย ปล่อยให้ชายผ้ายาวลงมาถึงตาตุ่ม...แต่หากถามว่า ผมอยากเห็นอะไร จริง ๆ แล้ว ผมอยากให้รัฐบาลออกระเบียบบังคับ อย่างชัดเจนว่า ให้ข้าราชการ คนที่ไปติดต่อราชการสวมผ้าไทย ซึ่งมั่นใจว่าคงจะมีคนออกมาต่อต้านเรื่องนี้ หากไม่ทำเช่นนี้ อีกหน่อยผ้าไทยคงสูญหายไปจากบ้านเรา”

เผ่าทอง ทองเจือ

หนังสือพิมพ์ผู้จัดการ ฉบับวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๐

ตัวตนพิพิธภัณฑผ้า

- ปรัชญา** ผ้าทอไทย คุณค่าเพิ่มทางวัฒนธรรม
- ปณิธาน** มุ่งอนุรักษ์ สืบสาน และพัฒนาผ้าทอไทยให้คงอยู่อย่างแพร่หลาย
- วิสัยทัศน์** พิพิธภัณฑผ้าเป็นศูนย์กลางในการอนุรักษ์ สืบสาน และเผยแพร่ข้อมูล ทางด้านผ้าไทยในเขตภาคเหนือตอนล่าง เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านผ้าทอสู่สากล
- พันธกิจ**
๑. มุ่งอนุรักษ์ผ้าทอของไทย
  ๒. ส่งเสริมและพัฒนากลุ่มทอผ้าเพื่อยกระดับคุณภาพผ้าทอโดยเฉพาะในเขตภาคเหนือตอนล่างสู่มาตรฐานสากล
  ๓. สนับสนุนให้ประชาชนทั่วไปได้ตระหนักในคุณค่าของผ้าทอและสร้างสรรคงานเพื่อเพิ่มรายได้
- เป้าประสงค์**
๑. เพื่อเป็นแหล่งสารสนเทศทางวิชาการด้านผ้าไทยในรูปแบบของพิพิธภัณฑและสื่อต่าง ๆ
  ๒. เพื่อเป็นศูนย์บริการวิชาการและเป็นแหล่งท่องเที่ยวเกี่ยวกับผ้าทอไทยให้กับสาธารณชน
  ๓. เพื่อเป็นหน่วยงานสนับสนุนมหาวิทยาลัยทางด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

ขอบคุณผู้ให้การสนับสนุนการผลิต

จุฬารเส้นฝ้าย สายไหม

พิพิธภัณฑผ้า มหาวิทยาลัยนเรศวร
ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง
จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

ชำระค่าฝากส่งรายเดือน
ใบอนุญาตเลขที่
๘๕/๒๕๒๑ พิษณุโลก